

ȘI DUMNEZEU ARE UN VIS

Comentariu evanghelic al Pr. Alberto Maggi OSM

VIS ȘI COȘMAR

Visul lui Dumnezeu este coșmarul oricărei instituții religioase.

Visul lui Dumnezeu asupra umanității, revelat cu voința Sa, este că orice om fără nici o excludere poate să ajungă la aceeași condiție divină a Sa.

A atinge această condiție nu este legată de adeziunea la o particulară credință, nici condiționată de practicile religioase, ci orice individ o poate obține prin practicarea unei iubirii asemănătoare cu aceea a lui Dumnezeu față de om (cf. Mt 25,31-40; Lc 10,29-37).

Evangheliile sunt narațiuni teologice ale acestui vis al lui Dumnezeu, al dificultăților în realizarea sa și a rezistențelor pe care, în orice timp, oamenii le pun la singurul proiect care poate realiza deplin și definitiv fericirea lor.

Cu toate că omul este obiectul și beneficiarul acestui vis, este tocmai omul cel care îi pune lui Dumnezeu cele mai mari obstacole în realizarea proiectului Său. Impedimente care sunt individualizate în evangheliile:

- în omul care vrea să ajungă la condiția divină ca un mijloc pentru a domina mai bine pe alții, și
- în instituția religioasă care își construiește existența și prestigiul ei, pe distanța care separă omul de Dumnezeu.

DACĂ AR FI TATĂL ETERN

Dumnezeu în aplicarea acestui vis al său asupra umanității găsește ca antagonist și concurent chiar omul. Dumnezeu propune omului ceea ce a fost mereu aspirația maximă a umanității: să ajungă la condiția divină. Dar dacă omul nu are o imagine exactă a acestei condiții, consecințele pot să fie devastante, dezastruoase.

În timp ce Dumnezeu pentru a permite omului să se înalțe la nivelul său și să ajungă la condiția sa divină, se pune El să-l servească; suprema ambiție a oricărui om puternic a fost mereu de a ajunge la condiția divină prin dominarea oamenilor.

În Biblie Dumnezeu biciuiește continuu dorința celor care doresc să se suie și să stea "în ceruri" pentru a domina oamenii, așa cum citim prin profetul Isaia o satiră dedicată căderii regelui Babiloniei (probabil Nabucodonosor?):

"Cum de ai căzut din cer, luceafăr strălucitor, fiu al zorilor!?"

cum de ai fost doborât la pământ, tu, dominator al neamurilor!?"

Tu ziceai în inima ta: voi urca în cer,

deasupra stelelor lui Dumnezeu voi stabili tronul meu" (Is 14,12-13; cf 24,21).

De asemenea în cartea Macabeilor este descris cu o macabră ironie sfârșitul regelui Antioco Epifane:

El, care mai înainte credea că poruncește [până și] valurilor mării din cauza unei aroganțe omenești și își închipuia că pune pe cântar înălțimile munților, zăcea pe pământ și a fost așezat pe o targă, arătând tuturor puterea evidentă a lui Dumnezeu. Pe cel care puțin mai înainte credea că poate să culegă stelele cerului nu mai putea să-l ducă nimeni din cauza duhului de nesuferit. Cum nu-și mai putea suporta propria-i duhoare, a spus: „Este drept să te supui lui Dumnezeu și, muritor fiind, să nu te crezi egal cu el”.

În Tatăl Nostru, sublinierea că Tatăl este **”în ceruri”** este foarte clară, nu servește evanghelistului pentru a indica un loc (locuința lui Dumnezeu în ceruri).

A fi **”în ceruri”** și **”pe pământ”** este ceea ce distinge condiția divină de cea umană (Que 5,1; Iov 20,6) și sunt cu toții chemați să locuiască **”în ceruri”** (Ef 2,6). Dar Dumnezeu vrea să ofere tuturor oamenilor condiția sa divină pentru a transmite tuturor plinătatea iubirii Sale și nu dorește să creeze alte divinități sau semidivinități care să guverneze deasupra oamenilor în numele Său (**”Nu vei avea alți dumnezei în afară de mine”** Ex 20,3; Mt 20,25; 1 Pt 5,3).

Pentru a înțelege dificultatea ,a visului lui Dumnezeu asupra umanității, este necesar să fie contextualizat în societatea epocii, caracterizată de o puternică structură piramidală, unde cine reușea să se urce în vârful piramidei se bucura de condiția divină sau cel puțin de familiaritate cu divinitatea și cu cât se cobora spre bază se considerau departe – dacă nu chiar excluși – de la comunicarea cu Dumnezeu.

Tendința omului de a proiecta în imaginea lui Dumnezeu propriile sale frustrații, fricile și ambițiile, a creat de fapt o divinitate puternică, atotputernică, la care aspira și dorea să se asemene.

Dumnezeu, prin profeți înainte, și cu Isus după, încearcă să distrugă această idee de Dumnezeu, creată de religie, a unui conducător ceresc deasupra de toate și a tuturor.

Condiția și demnitatea divină nu consistă în a se pune deasupra tuturor, ci dedesubt.

În profetul Isaia, Dumnezeu nu se găsește la vârful piramidei ci la bază:

”Eu, Domnul, sunt primul și eu însumi sunt cu ultimii” (Is 41,4). A se pune de partea celor din urmă, nu numai că nu știrbește demnitatea omului ci îi este conferită cea divină.

Riscului mereu prezent, de manipulare a imaginii lui Dumnezeu, conformând-o propriilor noastre interese este necesar să contrapunem cât mai intens și mereu adeziunea la Isus, un Domn care spală picioarele discipolilor săi. Isus, visul lui Dumnezeu deplin realizat, ne manifestă un Dumnezeu în servirea oamenilor (In 13,1-20) și va anunța clar că: **”nu a venit pentru a fi servit, ci pentru a servi”** (Mt 20,28).

Dificultatea acceptării acestei noutăți, a chipului lui Dumnezeu, este clar ilustrată în evangheliile unde sunt prezentați doi discipoli care împinși de ambiție îl urmează pe Isus pentru a putea, într-o zi, să comande asupra altor discipoli (Mc 10,35-45). Iacob și Ioan, pe cât de devotați pe atât de violenți precum Dumnezeu în care cred (cf Sal 101,8), acela care în psalmi este indicat simplu ca și **Înfricoșător** (Ps 76,12), se scandalizează de comportamentul prea puțin „divin” a lui Isus față de un sat ostil samaritean. Un Dumnezeu nu se comportă așa, Dumnezeu îi pedepsește pe cei răi, și se oferă să fie ei, executorii pedepsei în locul Său:

”Doamne, vrei să cerem ca focul să coboare din cer și să-i nimicească?”

Dar Isus, întorcându-se i-a mustrat.” (Lc 9,54).

Iacob și Ioan se comportă exact precum servii plin de zel, din parabolă. Scandalizați că patronul distrat al câmpului, nu dă nici o importanță prezenței neghinei, se oferă să meargă să o taie și să o elimine: **”Vrei așadar să mergem să o tăiem”** (Mt 13,28).

Sau precum Petru, care surprins de un Isus care vorbește chiar cu dușmani săi, taie urechile adversarilor săi (In 18,10).

Omul a creat un Dumnezeu care nu este puternic în iubire (1 In 4,8), ci un atotputernic, la care omul îi reproșează deschis că nu știe să-și facă meseria sa. Un Dumnezeu care delude și are nevoie de sugestile și indicațiile omului.

Isus cu viața sa și cu învățătura sa, a distrus definitiv orice ambiguitate a imaginii lui Dumnezeu, care este desigur era infinit de bun, dar în același timp capabil să pedepsească **”vina părinților în fii până la a treia și a patra generație”** (Dt 5,9). Isus elimină orice urmă rămasă din această imaginea a lui Dumnezeu, prezentând nu numai un Dumnezeu al iubirii, dar chiar un Dumnezeu în servirea omului! Un Dumnezeu care nu cere ci oferă, nu pretinde ci dă.

Cu Isus se schimbă radical fața lui Dumnezeu, precum bine a experimentat-o Ioan Botezătorul. Fidel, a continuat o linie teologică tradițională care prezenta așa acțiunea trimisului lui Dumnezeu:

”Securea este deja pusă la rădăcina pomilor; deci orice pom care nu face rod bun va fi tăiat și aruncat în foc. El are în mână lopata de vânturat ca să curețe aria și să adune grâul în grânarul său, iar pleava o va arde în focul care nu se va stingea” (Lc 3,9.17).

Isus în acțiunile și cu învățătura sa va face cu totul contrar. Activitatea sa nu este distrugătoare, ci vivificatoare. Nu a venit pentru a tăia și a arde copacul steril, ci a-l fecunda: **«Stăpâne, mai lasă-l încă anul acesta, pentru ca să-l sap de jur împrejur și să-i pun gunoi și poate va face fructe în viitor»** (Lc 13,8-9).

Surprinderea lui Ioan în fața unui trimis de Dumnezeu care nu se comportă precum ar trebui, se traduce într-un dramatic ultimatum:

”Ești tu cel care trebuie să vină sau trebuie să așteptăm un altul” (Mt 11,3).

Isus ca de obicei nu argumentează cu doctrine teologice ci cu fapte și enumără discipolilor lui Ioan acțiunile sale: **”Orbi văd, șciopii umblă, leproșii sunt curățați și surzii aud, morții învie, iar săracilor li se aduce Vestea cea Bună”**.

Toate acțiuni care tind să transmită și să restituie viață oamenilor și niciuna de judecată, de acuzare sau de condamnare. Dar cu o atenționare adresată Botezătorului și a celor care se scandalizează din cauza comportamentului săi atât de puțin divin: **”Și fericit este cel care nu se scandalizează de mine”**. (Mt 11,6).

Este o invitație a schimba mentalitatea și prin urmare imaginea lui Dumnezeu și a o armoniza cu aceea a lui Isus fiindcă **nu Isus este precum Dumnezeu, ci Dumnezeu este precum Isus**.

Numai cunoscându-l pe Isus putem ajunge la condiția divină, fiindcă aceasta nu numai că n-ar fi ceva irealizabil, dar foarte fatibil și corespunde pe deplin cu voința lui Dumnezeu. A avea condiția divină înseamnă disponibilitatea de a spăla picioarele altora ... (In 13,1ss).

Idea unui Dumnezeu în servirea omului, se opune diametral modului de concepere a relației dintre oameni și Dumnezeu, proprie vechii religii. După aceasta, omul a fost creat pentru a-l servi pe Dumnezeu. În fața unui Stăpân, omului nu-i rămâne altă condiție, decât ceea de serv (Ps 116,16).

Paul în discursul din Atena exclude cu fermitate imaginea unui serviri adresate lui Dumnezeu:

„Dumnezeu, care a făcut lumea și toate câte sunt în ea, cel care este Domnul cerului și al pământului, nu locuiește în temple făcute de mână de om, nici nu este slujit de mâini omenești ca și cum ar avea nevoie de ceva, el care dă tuturor viață, suflare și toate ...” (Fap 17,24-25).

Pecum Isus care nu este numit niciodată **„servul”** lui Dumnezeu în evanghelii, ci **„fiul”** Tatălui, la fel câți îi dau adeziune nu vor fi **„servii”** săi, ci – întrucât fiii aceluiași Tată – frații, care cu El și precum El doresc să colaboreze la realizarea visului divin a lui Dumnezeu asupra umanității.

INSTITUTIA RELIGIOASĂ

Acțiunea lui Dumnezeu de a reduce și a elimina distanța care-l separă de umanitate pentru a se apropia și a se face cunoscut de oameni, precum un Dumnezeu în servirea lor, este obstacolată chiar de către oameni.

Din momentul în care Dumnezeu a încercat să se reveleze și să se facă cunoscut de oameni, a existat prezumția din partea unora dintre aceștia de a se pune ca mediatori între divinitate și alți oameni, asumându-și drepturi pe care Dumnezeu cu siguranță nu le-a dat și care va încerca mereu să le combată.

Emblematică în acest sens este rebeliunea lui Core împotriva loviturii tentate din partea lui Moise și a grupului său pentru a se ridica deasupra altora:

„Vă ajunge! Căci toată adunarea, toți sunt sfinți, și Domnul este în mijlocul lor. Pentru ce vă ridicați voi mai presus de adunarea Domnului?” (Nm 19,3).

Core se referă la promisiunea făcută de Dumnezeu la tot poporul:

„Îmi veți fi o împărăție de sacerdoți” (Ex 16,9).

Dacă toți sunt sacerdoți pentru care motiv unii pretind să fie mai sacerdoți decât alții sau sacerdoții sacerdoților?

Profetul Ezechiel va anunța cu cuvinte clare terminarea tuturor celor care s-au pus în conducerea poporului, **„păstorii”**, care au uzurpat rolul care va fi rivendicat de Dumnezeu înainte și de Isus după. Acuză lui Ezechiel este că păstorii cu scuza că păstoresc turma în realitate au privit doar la propriile interese: **„voi face să înceteze să mai pască turma, ca păstorii să nu se mai pască pe ei înșiși”** (Ez 34,10). Tema poporului precum un popor sacerdotal va fi preluată de teologia NT. În scrisoare 1 Pt, toți cei care cred sunt invitați să **„fiți ca niște pietre vii în construirea edificiului spiritual, un sacerdoțiu sfânt pentru a oferi jertfe spirituale bineplăcute lui Dumnezeu, prin mijlocirea lui Isus Cristos”** (1Pt 2,5.9), iar în apocalipsă Isus este definit ca **„Cel care ne iubește și ne-a eliberat de păcatele noastre cu sângele său, care a făcut din noi o împărăție: sacerdoți pentru Dumnezeu său și Tată”** (Ap 1,5-6; 20,6).

Desigur este necesar să nu confundăm termenul sacerdoțiu cu preoția. Suntem toți sacerdoți dar nu toți suntem preoți. Sacerdoțiu, componentă esențială e oricărei religii, se referă la funcția specială a unor indivizi puși să aibă un particular raport cu Dumnezeu și să intermedieze între divinitate și popor. Nimeni nu se putea adresa unei divinități decât prin intermediul unui sacerdot.

Această intermediere nu este plăcută lui Dumnezeu care anunță o noutate unică în panorama istorică a religiilor: toți sunt sacerdoți, adică cu toți pot să intre în contact cu Dumnezeu fără nici o necesitate de mediatori și intermediari.

Avram aducea cult lui Dumnezeu fără să apeleze la vreun sacerdot și el însuși ezercita acele funcțiuni culturale și sacrificale care vor deveni mai târziu prerogativele exclusive a sacerdoților (Gn 12,7; 22,13). Când sacerdoțiu este rivendicat de unii indivizi și sustras restului de popor, se naște instituția religioasă. Oficial în servirea lui Dumnezeu, pentru a-i garanta puteri sau drepturi, care în realitate sfârșesc deseori să pună Dumnezeu ca garanția propriilor privilegii și să se autoidolatrizeze prin atribuindurea însuși a acelor puteri pe care numai Dumnezeu le putea ezercita.

Toți credincioșii, ca un popor animat de Spirit, sunt chemați să fie expresia dinamică și profetică a "**Dumnezeu este cu noi**" (Mt 1,23; 28,20) formulând mereu într-o manieră nouă experiența lor despre un Dumnezeu care "**face noi toate lucrurile**" (Ap 21,5).

Orice experiență pe care comunitatea de credincioși o face cu Dumnezeu, trebuie să aspire și să faciliteze primirea "**Celui ce este, care era și care vine**" (Ap 1,8). Când o determinată experiență istorică de Dumnezeu este absolutizată, fixată ca definitivă și immutabilă, comunitatea degenerează ușor într-o pasivă, rigidă, repetitivă administratoare a unei experiențe temporale de Dumnezeu care este absolutizată și impusă ca definitivă.

Dinamica comunității însuflețită de Spirit devine o rigidă instituție condusă de Lege.

Imună la trecerea secolelor și a schimbărilor profunde a situației umane, această instituție obligă oamenii să se supună legilor și directivelor emise în alte culturi, alte epoci, alte situații existențiale, cu un limbaj burocratic deja incomprehensibil.

Comunitatea creștină, chemată să fie testimonea vizibilă a "**Spiritului care dă viață**", devine insensibilul notar a-l "**literei care ucide**" (2 Cor 3,6).

Tragicul epilog este atunci când: "**Cel care vine**" va încearca să se manifeste, nu va fi recunoscut: "**Ierusalime, Ierusalime, care ucizi profeții și lapidezi pe cei care ți-au fost trimiși, de câte ori am vrut să adun pe fiii tăi ... și voi nu a-ți vrut!**" (Mt 23,37).

CEI ȘAPTE PUTERNICI

Probabil de aceea nu există în evanghelii un trimis de Dumnezeu care să aparțină ierarhiei religioase. Când Dumnezeu trebuie să intervină în istorie evită cu atenție locurile sacre (Templul și sinagogile sunt cele mai periculoase) și așa zișii reprezentanți ai săi se demonstrează să fie cei mai surzi și mai ostili proiectului Său.

Singura dată când în Evangheliile Dumnezeu se manifestă într-un loc sacru, la Templu, și se îndreaptă spre un individ care aparține ierarhiei religioase, sacerdotul Zaharia, nu va fi crezut (Lc 1,8-20).

Când Dumnezeu – care după tradiția biblică **”nu vorbi niciodată cu nici o femeie dacă numai cu cea dreaptă, și de data aceasta pentru o cauză”** (Ber. r. XLVIII,20; Gen 18,15), s-a adresat unei femei, într-o casă normală, este crezută (Lc 1,26-38).

Evangelistul Luca sublinează această alegere a lui Dumnezeu, cu un scenariu creat grandios:

”În anul al cincisprezecelea al domniei împăratului Tiberiu, pe când Ponțiu Pilat era guvernator al Iudeii, Irod, tetrarh al Galileii, Filip, fratele său, tetrarh al ținutului Itureii și Trahonitidei, iar Lisania, tetrarh al Abileneic, pe timpul arhieriei Anna și Caiafa, cuvântul lui Dumnezeu s-a adresat lui Ioan, fiul lui Zaharia, în pustiu.” (Lc 3,1-2).

După ce i-a prezentat pe cei șapte puternici a pământului din epoca în care, fie imperatorul roman, precum oricare alt rege, pretindea să fie considerat de natură divină, iar refuzul de a-l adora pe acesta era cauză de moarte (cf Ap 13,15; Dn 3,1-6.15), și în care mai mari sacerdoți erau legitimi reprezentanți a lui Dumnezeu, și după ce a creat o grandioasă perspectivă (la cine dintre acești se va adresa Dumnezeu?), cu o lovitură magistrală Luca ne manifestă alegerile lui Dumnezeu:

”cuvântul lui Dumnezeu se coborâ asupra lui Ioan, fiul lui Zaharia, în deșert”

Cuvântul lui Dumnezeu se îndreaptă spre un om din afara sferei politice, a ierarhiei religioase și a palaturilor sacre. Dumnezeu alege pentru a se manifesta proiectul său asupra oamenilor, un om, fără alt titlu, decât acele de a aparține umanității, care este obiectul iubirii lui Dumnezeu,

”Apare un om trimis de Dumnezeu, numele său era Ioan” (In 1,6).

VISUL ȘI VERBUL

Toți evangheliști prin maniere diferite – dar identice în conținut – expun **”visul”** lui Dumnezeu asupra umanității.

Dar să aprofundăm prezentarea pe care o face autorul evangheliei lui Ioan în prologul (introducerea) operei sale. Un text care din păcate a fost sustras patrimoniului comun, creștinului de rând și devenind inaccesibil pentru majoritatea persoanelor. Primele rânduri sunt suficiente pentru a descuraja cititorul dornic de cunoaștere:

”La început era Cuvântul (Verbul), și Cuvântul era la Dumnezeu, și Cuvântul era Dumnezeu, El era din principiu la Dumnezeu ... ” (In 1,1-2).

Pare mai degrabă un exercițiu de vorbire gramatical asupra verbelor tranzitive sau netranzitive decât profunde adevăruri care privesc viața creștinului.

Acest text, retratat de traducători, spiritualizat de comentatori, folosit ca adrenalină spirituală a mistificatorilor și devenind exclusiv ceața misticilor și a exegeților, conține și formulează visul lui Dumnezeu asupra umanității.

Să încercăm să traducem și să comentăm versetele cele mai importante privitoare la tema noastră.

”La început exista deja Cuvântul (Logos)”

Ioan deschide narațiunea sa teologică cu primele cuvinte ale Genezei (1,1):

”în principiu Dumnezeu a creat cerul și pământul”,

punând întreaga operă a sa în cheia noii și definitivei creații.

Corectând concepția teologică a Genezei și urmând pe aceea a Cărții Proverbelor (Pr 8,22-31) indică, care a fost adevăratul început: în principiu era deja **"Logos-ul"**.

Semnificația termenului grec folosit de Ioan, **"Logos"**, înseamnă:

- **proiect**: întru cât reprezintă proiectul lui Dumnezeu în creație;
- **cuvânt**: întru cât formulează acest proiect și îl realizează (verb, acțiune).

Un exemplu banal: cuvântul casă este expresia unei idei pe care o am deja despre casă.

Pentru o traducere comprensibilă putem propune:

de la început Dumnezeu avea un proiect,

sau într-o manieră mai simplă: **înainte de a creat lumea, Dumnezeu avea o idee ... un "vis":**

dacă autorul alege propriu termenul **"logos"/Cuvânt** este pentru ceva foarte precis. De fapt această **"cuvânt"** existent încă înainte de creație, Ioan îl contrapune imediat **„celor zece cuvinte"**, așa cum erau numite poruncile, după care, după tradiția biblică Dumnezeu a creat lumea:

"Yahvé scrise pe plăci cuvintele alianței, cele zece cuvinte" (Es 34,28; cf Dt 10,4;31,12; 32,46).

"Domnul, binecuvântat, a consultat Legea (Torah) și pe baza ei a creat universul" (Ber. R. 1,1; P. Ab. 5,1). Prin inserțiunea sa, evanghelistul afirmă că atunci când se cunoaște acest singur **cuvânt** toate celelalte își pierd valoarea.

Din contră când această **cuvânt** nu este cunoscut se merge în căutarea altor cuvinte, așa cum se lamentează profetul Ieremia:

"Poporul meu a comis două răutăți: ei m-au abandonat pe mine, izvorul de apă vie, pentru a-și săpa cisterne, cisterne crăpate, care nu conțin apă" (Ier 2,13).

Cuvinte care – neputând să nutrească – produc foamea altor cuvinte care sunt căutate în acele întunecoase păduri a credinței precum aparițiile, viziunile, radiomarie ... declanșând acel mecanism pervers deja denunțat de Paul descriindu-i ca cei **"care stau mereu să învețe, fără să reușească niciodată să ajungă la cunoașterea adevărului"** (2 Tm 3,7).

O SINGURĂ PORUNCĂ

Acest unic cuvânt, care se contrapune celor zece cuvinte, se manifestă printr-o unică poruncă care va înlocui cele zece porunci:

"Vă dau o poruncă nouă: să vă iubiți unii pe alții; precum eu v-am iubit, așa să vă iubiți și voi unii pe alții" (In 13,34).

În folosirea atentă a termenilor, evanghelistul nu indică o poruncă ca fiind nouă din punct de vedere cronologic (gr. *neos*), adăugat în timp, ci folosește termenul (gr. *Kairos*) care sublinează calitatea noului care obscurează tot restul. Legea lui Moise, vechiul, este substituită cu Iubirea, noul care depășește fără măsură vechiul, așadar:

- nu numai a "nu ucide" (Es 20,13), ci "a da viața pentru proprii prieteni" (In 15,13; cf. 5,21ss).

- nu numai a "nu fura" (Es 20,15), ci "ceea ce ai oferă săracilor ..." (Mt 19,22), etc.

1b Și cuvântul era la Dumnezeu

acest proiect solicietează pe Dumnezeu la realizarea sa. Într-o manieră de vorbire am putea interpreta expresia: a avea mereu un gând, o idee; și putem traduce "**și acest proiect, acest vis, era mereu în gândirea lui Dumnezeu**" sau într-o manieră mai simplă "**Dumnezeu avea mereu acest gând**".

1c Și Cuvântul era Dumnezeu sau Dumnezeu era proiectul

Visul pe care Dumnezeu îl are asupra umanității înainte de creație, depășește orice posibilă dorință și imaginație din partea omului: **un Dumnezeu**.

Pentru Ioan proiectul lui Dumnezeu consistă în a-l înălța pe om la același nivel al său pentru a-i da condiția sa divină. Un om va fi expresia aceleași realități divine. Dumnezeu nu este gelos de condiția sa și înainte încă de creație, visa să o comunice omului.

Prima și deplina realizare a acestui proiect va fi Isus "**care, fiind de natură divină, nu a considerat un tezaur gelos egalitatea sa cu Dumnezeu**" (Fil 2,6).

Dar condiția sa nu va fi o condiție privilegiată și exclusivă: asumând ca model a propriei existențe, orice om poate să se nască din Dumnezeu și să devină și el fiu a lui Dumnezeu, realizând în el însăși proiectul divin, principiul unei umanități noi, care nu pierde, ci are condiția divină și viață definitivă (cf In 6,40).

Omul este un proiect de imortalitate (Ap 2,23) și de plinătate de viață. Orice ideal a omului care stă dedesupt de acesta, mutilează proiectul lui Dumnezeu asupra lui.

Visul lui Dumnezeu asupra umanității exprimă voința sa:

"Și aceasta este voința celui care m-a trimis, ca eu să nu pierd nimic din cât el mi-a dat, și îi voi învia în ultima zi. Aceasta de fapt este voința Tatălui meu, ca oricine vede Fiul și crede în El să aibă viața eternă; Eu îl voi învia în ultima zi" (In 6,39-40).

A împlini voința lui Dumnezeu nu consistă într-un efort în îndeplinirea exactă a legilor sale și nici în acceptarea pasivă și resemnată a ceea ce se întâmplă în viață, ci în declanșarea unui mecanism vital care permite omului să crească.

Isus afirmă clar "**Mâncarea mea este să fac voința celui care m-a trimis și să împlinesc opera sa**" (In 4,34). Împlinirea acestei voințe, făcând parte dintr-un proiect de viață este capabil să elibereze și să alimenteze toate energiile vitale din interiorul individului conducându-l în mod progresiv și continuu spre plinătatea vieții. Această creștere ne dă certitudinea interioară de a fi pe drumul dorit de Dumnezeu: "**Cine vrea să facă voința sa, va cunoaște dacă această doctrină este de la Dumnezeu, sau dacă eu vorbesc de la mine însumi**" (In 7,17).

ABISUL

Conferirea omului a condiției divine, cu un nou raport intim dintre Creator și creație este o noutate teologică foarte departe și incomprehensibilă învățaturii tradiționale a iudaismului – pe care o vom vedea mai încolo (v. 12b) – care a trasat un abis de netrecut și tot mai profund dintre Dumnezeu și om și nu permite ca această distanță să fie scurtată.

Dumnezeu era prezentat departe și inaccesibil, colocat de teologia rabinică în al **”șaptelea cer”** (Paul, descriind experiența sa de Dumnezeu scrie în a doua scrisoare către Corinteni că maximul la care el a ajuns era **”al treilea cer”** (2 Cor 12,2). După Talmud – distanța dintre un cer și altul corespunde la mai bine de 500 de ani de mers, de aceea se credea că Dumnezeu este departe de om la o distanță care corespunde unei **”călătorii de 3500 de ani”** (Midr. Sal 103,1; 217a; cf Chag 13a).

Imposibilitatea omului de avea acces la Dumnezeu, mereu prezentat tot mai departe, era alimentată de imaginea unui Dumnezeu profund pesimist față de om și față de creația sa.

Un Dumnezeu care dezgustat de creație nu ezită să stermină **”fiecare ființă de pe pământ; cu oameni, animalele, reptilele și păsările cerului”** (Gen 7,23).

Pesimismul Creatorului care este exprimată în Psalmul 14,2-4:

”Yahve (Domnul) din ceruri privește spre fiii oamenilor, ca să vadă dacă există un înțelept: vreunul care să-l caute pe Dumnezeu. Toți au rătăcit, s-au pervertit cu toții, nu-i nimeni care să facă binele, nu este nici măcar unul ...”

Pesimismul lui Dumnezeu care nu este alceva decât proiecția pesimistă a oamenilor asupra altora: **”Mântuiește-mă Doamne! Căci nu mai este nici un om drept; au dispărut cei credincioși dintre fiii oamenilor”** (Ps 12,2).

Proiectul lui Dumnezeu, născut din optimismul său asupra creației și care tinde spre eliminarea abisului care-l separă de om, va fi considerată o blasfemie din partea acelor autorități care ar fi trebuit să-l prezinte poporului. Pentru aceștia era o pură blasfemie să gândească că un om ar putea ajunge să aibă condiția divină. Isus, care va realiza proiectul (visul) lui Dumnezeu care este și rațiunea vieții sale (In 4,34) va fi acuzat de blasfemia care merită moartea din partea autorităților religioase: **”De aceea iudeii căutau mai mult să-l ucidă: pentru că nu numai nu respecta sabbatul, dar chema Dumnezeu - Tatăl Său, făcându-se egal lui Dumnezeu”** (In 5,18).

”Nu te lapidăm pentru vreo operă bună, ci pentru blasfemie și pentru că tu care ești om, te faci Dumnezeu” (In 10,33).

Ultima oară în care Isus propune visul lui Dumnezeu la cel mai înalt reprezentant al instituției religioase, mai marele preoților, acesta va izbugni în urlete, își va rupe hainele strigând: **”A blestemat!”** eliberând furia, abia înfrânată, a eccelențelor și religioșilor membri a Sinedriului care se vor năpusti asupra lui Isus, acoperindu-l cu scuipete, palme și lovituri (Mt 26,63-67).

Atâta aversiune și ostilitate asupra lui Isus, purtătorul visului lui Dumnezeu, este datorată faptului că orice instituție religioasă giustifică și datorează existența sa distanței care există între Dumnezeu și om, care nu poate să aibă acces direct la divinitate și are nevoie de intermediere, care permite și condiționează această întâlnire. Intermediere care este identificată în spații, timpuri, modalități și persoane care garantează relația cu divinitatea.

În nefericitul caz (pentru instituția religioasă) în care divinitatea ar fi luat inițiativa să sară peste toate aceste intermediari și ar fi început un raport direct cu omul, acesta nu numai că

nu ar fi avut nevoie de intermediari; dar urmându-le, în loc să ușureze ar obstacola comunicarea cu Dumnezeu său.

În față erupției în istorie a unui Dumnezeu care nu mai este legat de temple (At 17,24), un Dumnezeu care în loc să fie căutat ia El inițiativa de a căuta oamenii, instituției religioase nu mai rămâne decât să dispară sau să-l abandoneze pe Dumnezeuul său și să se propună în locul lui: "**Dacă îl lăsăm să facă ... cu toții vor crede în El**" (In 11,48) spun alarmați marii preoți și fariseii în fața întregului Sinedriu. A-l lăsa pe Isus să facă voia Tatălui, înseamnă falimentarea instituției religioase a căror reprezentanți erau. Dacă lumea crede în Isus, va înceta să mai creadă în autoritatea religioasă.

Evangelhile, sunt testimoneanțe a rezistenței față de visul lui Dumnezeu din partea instituției religioase și confruntarea dintre autoritățile religioase și un curent foarte periculos numit **Isus**. Primi se văd depășiți în rolul lor de acțiunea lui Isus, de aceea nu vor ezita să-l judece blasfem pe cel care incarnează **Cuvântul** lui Dumnezeu.

Comportamentul și învățătura lui Isus, nu au fost prevăzute de tratatele de teologie pe care le-au studiat și nici de catechismul pe care-l învățau poporului.

Pentru instituția religioasă este "**blasfem**" realizarea visului lui Dumnezeu, pe care Isus îl manifestă în cuvintele, operele și acțiunile Sale.

Pentru aceștia, este un scandal că Isus paralyticului, fără ca acesta să ceară inițial iertare pentru greșelile sale și fără să promită că pe viitor nu va mai păcătui, îi oferă iertarea păcatelor fără să apeleze la instrumentele prevăzute de teologie și fără ceremoniile liturgice care garantează primirea iertării. Sentința scribilor, a magisteriului infailibil, este imediată, definitivă și irevocabilă: "**Acesta bestemia**" (blestemă) (Mt 9,2-3). Este un scandal că Isus îmbrățișează cu iubire pe păcătoși în loc să-i amenințe cu teribilele pedepse: "**Acesta primește păcătoșii și mănâncă cu ei**" murmurau scandalizați farisei și scribii (Lc 15,1-2).

Dacă păstorii (sau magii) ar fi întâlnit preoții în locul unde era născut Isus, foarte probabil că aceștia nu i-ar fi lăsat să intre. Înainte iar fi amenințat și judecat pentru viața lor morală și religioasă scandaloasă, apoi iar fi trimis la Ierusalim, la Templu să ceară iertare pentru păcatele lor și să facă penitență ... apoi eventual s-ar fi putut întoarce la Betleem ...

PECCATE FRATRES

Paradoxul acestei instituții religioase este că în timp ce întreaga sa învățătură era un continuă amenințare asupra păcatului și a păcătoșilor, pentru prestigiul său și pentru supraviețuirea sa avea nevoie ca omul să continue să păcătuiască și deci să continue să aibă nevoie de ea. Pentru a obține aceasta trebuia să alimenteze continuu în om sensul: că este nedemn în fața lui Dumnezeu, că este fragil și că condiția sa este iremediabil păcătoasă (Rm 7,7-13), punându-se ca singurul indispensabil mediator între Cel care poate oferi iertarea și cel care era iertat. Dacă omul ar fi reușit să devină impecabil sau să obțină iertarea păcatelor într-o manieră diferită decât ceea ce admisă, ar fi însemnat prăbușirea morală și - nu mai puțin importantă - economică a instituției religioase.

Profetul Osea denunță foarte clar preoția care în timp ce tuna împotriva păcatului, în realitate își tragea propriu-l profit din păcatele poporului: "**Ei se hrănesc din păcatul poporului meu și sunt dornici de nelegiurea lor**" (Os 4,8).

În prima carte a cărții lui Samuel ne este oferită o gustoasă caricatură a avidității preoților: **”când cineva aducea o jertfă, venea slujitorul preotului, pe când se fierbea carnea, cu un trident în mâna sa, îl băga în oală, în cazan, în căldare sau în tigaie; tot ceea ce prindea tridentul o lua preotul pentru sine ... înainte de a arde grăsimea venea slujitorul preotului și zicea celui care aducea jertfa: „Dă carne de friptură pentru preot; nu va lua de la tine carne fiartă, ci crudă!”**. Dacă omul zicea: **„Să ardă mai întâi grăsimea și apoi ia ceea ce dorești!”**, [slujitorul] răspundea: **„Nu! Dă-mi acum, căci altfel o iau cu forța!”**. (1 Sam 2,13-16).

A menține omul într-o condiție permanentă de nedemnitare, față de cel care era cu totul sfânt (Is 6,3), era prevăzut de legea purității. Această lege, încă foarte importantă în lumea ebraică, se baza pe faptul că în menținerea comuniunii cu Dumnezeu erau necesare precauțiile în contact cu creația. Verbul care înseamnă a te face **impur** (gr. *koimoo*) derivă din termenul **”comun”**. Comun, adică ceea ce este propriu tuturor, era considerat nedemn de a se prezenta în fața lui Dumnezeu, a cărui sfințenie pretindea ceva **”ieșit din comun”**.

Extinsă deasemenea și la persoane, legislația asupra purității crea de fapt discriminarea dintre oameni puri și impuri, atribuită voinței lui Dumnezeu însuși. De fapt, atingând aspectele vitale a existenței, făcea astfel încât de fapt omul se simțea continuu într-o condiție de impuritate, care-l făcea nedemn și mereu în necesitatea de a recurge la sacrificii rituale în obținerea unui certificat de **”puritate legală”** de o efimeră durată.

În față unei sfințenii mereu tot mai inaccesibilă a lui Dumnezeu, omul sfârșea prin a se considera doar un sărac vierme (Iov 25,6), pentru a nu vorbi despre condiția femeii: menstruația o făcea impură pentru 7 zile în timpul cărora nu putea să aibă nici un fel de contact cu alte persoane. Dar chiar și normalul raport conjugal o făcea impură (Lv 15,18-19).

Se credea voința lui Dumnezeu, acceptarea legislației asupra purității era un mare obstacol în realizarea visului lui Dumnezeu. Cum putea să gândească omul să ajungă la sfințenia însăși a unui Dumnezeu îndepărtat și inaccesibil?

TEMPLU ȘI BANCA

Pe de altă parte Templul din Ierusalim – considerat cea mai mare bancă din mediu orient – datora incredibilul său succes ofertelor de bani și animale pe care persoanele le aduceau, pentru a obține purificarea și reabilitarea cu Dumnezeu, pentru a obține iertarea greșelilor sau pentru a obține particulare binecuvântări. De fapt, orice evreu avea obligația de a merge la Ierusalim de trei ori în an cu ocazia celor trei mari sărbători agricole religioase (Paștile, Pentecoste, Corturi) (Ez 23,14-17).

Suirea la Ierusalim nu era numai devoțională, atenționarea atribuită lui Dumnezeu în Biblie (dar în folosul și consumul preoților) era explicit:

”Nimeni să nu vină în fața mea cu mâinile goale” (Es 34,20; 23,15; Dt 16,16; Sir 35,4).

Cartea Leviticului (4) – foarte exactă în acest sens – ne prezintă un tarifar unde fiecărei greșeli corespundea un animal care trebuie oferit pentru obținerea iertării. Astfel dacă cine păcătuiește era un preot sau tot poporul trebuia să se ofere **”un vițel fără cusur”** (Lv 4,23). Pentru vina unui conducător Dumnezeu se mulțumea de un **”țap fără cusur”** (Lv 4,23). Dacă **”cineva din popor a păcătuțit din neștință încalcând vreuna din poruncile**

Domnului, făcând ceea ce nu se cuvinea ... să poarte ca ofertă o capră fără cusur" (Lv 4,27-28). În alternativă, Dumnezeu se mulțumea chiar și cu o oaie (Lv 4,32). Pentru alte greșeli era prevăzută chiar oferta unui berbec (Lv 5,14ss). Dacă cel care trebuia să ofere, chiar nu avea alte mijloace, Dumnezeu domolea ofensa sa și pentru "**două turturele sau doi porumbei**" (Lv 5,7) și dacă nu poate nici măcar să aducă porumbei va fi suficient puțină făină, dar să fie aleasă, adică de prima calitate (Lv 5,11).

În fiecare zi în templul din Ierusalim erau oferite mii de animale pentru expierea nenumăratelor transgresiuni care puneau omul în condiția de impuritate. În timpul lui Isus locurile unde se vindeau animalele pentru sacrificare erau gestionate de familia mai marelui Preot Ana. Astfel pelegrinul trebuia să cumpere de la mai marele Preot, un animal care apoi trebuia să i-l ofere ... și dacă dorea să mămânce, trebuia să se întoarcă să cumpere un alt animal ...

Se înțelege astfel cum cultul Templului constituia cel mai important câștig pentru oraș. Cu aceste câștiguri era menținută clasa nobilă sacerdotală, clerul și angajații templului.

CUVÂNTUL LUI DUMNEZEU

Isus nu acceptă legislația asupra purității cu discriminarea dintre persoane pure sau impure, ci manifestă tuturor iubirea sa în afara acestor categorii religioase, și călcând sistematic legea, atinge acele persoane care prin condiția lor erau considerat de neatins, impure, și le vindecă, demonstrând că această legislație este greșită și nu provine de la Dumnezeu (cf Mc 1,40-45).

De aceea Isus va ajunge să declare că ceea ce este stabilit în Cartea Leviticului – Cuvântul lui Dumnezeu – este greșit: "**nu înțelegeți că ceea ce intră în om din afară nu-l poate contamina, pentru că nu-i intră în inimă ci în pânțele și sfârșește la gunoi? Declarând astfel pure toate alimentele. Ceea ce iese din om aceasta poate contamina omul. De fapt din interior, adică din inima oamenilor, ies intențiile rele: desfrânarea, furturile, crimele, adulterile, lăcomiile, răutățile, înșelăciunea, nerușinarea, invidia, calomniile, îngânfarea, nebunia. Toate aceste lucruri provin dinăuntru și contaminează omul**" (Mc 7,18-23).

Pentru Isus, ceea ce permite sau nu comuniunea cu Dumnezeu, nu este creația, ci inima (mintea, conștiința) omului, care îl conduce la comportamente greșite sau rele împotriva aproapelui său. Nimic din exterior poate păta omul, numai in justiția împotriva aproapelui îl pătează, și este aceasta care îl închide față de viața pe care Dumnezeu o comunică.

În evanghelia lui Ioan, una dintre primele acțiuni ale lui Isus, este propriu sfârșitul acestui comerț în care Dumnezeu sfârșea să fie prostituat vânzând favorurile sale. Descrierea prezentată de Ioan a furiei cu care Isus "**făcând un bici alungă pe toți afară din templu**" se îndreptată spre un important particular. Isus intrând în templu găsește "**lumea care vindea boi, oi și porumbei**" și după ce alungă boi și oile, se leagă straniu, numai de vânzătorii de porumbei. Numai acestora le adresează reproșul său: "**Și vânzătorilor de porumbei spuse: Purtați de aici aceste lucruri și nu face-ți din casa Tatălui meu un loc de mercat**" (In 2,13-16).

Isus nu se adresează vânzătorilor de boi, nici celor de oi, dar numai vânzătorii de porumbei sunt acuzați că au transformat casa lui Dumnezeu într-un mercat. Porumbelul în evanghelii este simbolul Spiritului (In 1,32) - iubirea lui Dumnezeu care este emanată

gratuit asupra fiecărei persoane, iar vânzători de porumbei oferă pentru bani ceea ce Dumnezeu donează gratuit.

3 Prin el totul a început să existe, fără de el nu încep să existe nici un lucru din care există

Evangelistul în prezentarea creației, sublinează că totul există grație acestui **cuvânt/vis**: Lumea a fost creată în vederea realizării visului lui Dumnezeu de a conduce omul la atingerea condiției divine: **"toate lucrurile au fost create prin El și în vederea Lui"** (Col 1,18).

Prezentarea creației din cartea Genezei (Gen 1-3) nu este descrierea unui paradis iremediabil pierdut, ci este o viziune profetică a lumii care va exista și la construire căruia omul este chemat să colaboreze. Nu este vorba de a deplânge o condiție iremediabil pierdută, ci a lucra activ pentru realizarea acelei plinătăți la care omul și creația sunt chemate împreună. Istoria umanității, pentru a folosi cuvintele lui Ireneu din Lion **"nu este aceea a unei dificile ridicări după o cădere, ci un drum providențial spre un viitor plin de promisiuni"**.

Creația este un prețios aleat cu care omul este chemat să colaboreze pentru a permite acel proces care va purta la deplinătatea omului și a creației; așa precum scrie Paul, în scrisoarea către Romani:

"Creația însăși așteaptă cu nerăbdare manifestarea adevăratei fețe a fiilor lui Dumnezeu ... pentru a intra în libertatea gloriei fiilor lui Dumnezeu" (Rm 8,19-21).

În acest sens este de înțeles răspunsul lui Isus dat conducătorilor iudei care-l acuză de violarea odihnei zilei de sâmbătă, maxima lege și expresie a întregii legi.

Scriptura afirmă că **"Dumnezeu în a șaptea zi a terminat lucrul care la făcut și terminase în a șaptea zi orice lucru de-al său. Dumnezeu a binecuvântat a șaptea zi și o sfinții pentru că în ea a încetat orice lucru pe care l-a făcut creând"** (Gen 2,2-3).

De aceea era în afara oricărei discuții că Dumnezeu a terminat creația sa, Isus nu este de acord cu această concepție: **"Tatăl meu până acum continuă să lucreze și deasemenea și eu lucrez!"**.

Tatăl – pentru Isus – nu ha încetat să lucreze, pentru că astfel; până când fiecărui om, nu-i sunt permise condițiile de libertate și demnitate indispensabile pentru a îmbrățișa proiectul său de plinătate a vieții, nu se poate realiza visul său asupra umanității. Isus, manifestarea vizibilă a Tatălui, nu recunoaște nici o lege care poate limita sau împiedica activitatea sa în favoarea omului.

4a El conținea viața

Proiectul lui Dumnezeu consistă în comunicarea vieții în abundență oamenilor (cf In 10,10), și toată activitatea lui Isus trebuie citită în această perspectivă, așa cum este scris în 1 In 4,9:

"În aceasta s-a manifestat iubirea lui Dumnezeu pentru noi: Dumnezeu a trimis pe singurul său fiu în lume, pentru ca noi să avem viață prin El ..."

Tot ceea ce are viață și este expresie a vieții provine de la Dumnezeu.

Tot ceea ce nu are viață și nu este viață nu provine de la Dumnezeu.

Evanghelia ne pune la adăpost de acele mistificări, de acele comportamente care – precum scrie Paul – **”pot să pară lucruri serioase și inteligente, pentru că vorbesc de religia personală, de umilirea sau de severitatea corporală. În realitate nu servesc la nimic. Dimpotrivă, servesc doar să hrănească superbia (mândria) noastră”** (Col 2,23). Isus invită pe ai săi să evite contactul cu **”scribii și fariseii”**, persoane foarte religioase – dar cele mai periculoase – care au înăbușit în ei orice formă de viață. Pentru Isus aceștia sunt **”precum acele morminte care nu se văd și lumea trece pe deasupra fără să știe ...”** (Lc 11,44) **”pe dinafară sunt frumoase la vedere, dar pe dinăuntru sunt pline de oase de cadavere și de orice putreziciune ...”** (Mt 23,25).

Farisei evitau contactul cu alte persoane din frică de a contamina vreo impuritate. Isus afirmă că în realitate este contactul cu ei care ne transmite impuritatea.

Pentru Isus contactul cu aceste persoane atât de pioase, nu numai că nu santifică, dar contaminează. Comparația cu morminte pline de putreziciune, înseamnă că aceștia neavând viață în ei și neputând să o perceapă, se hrănesc din ceea ce nu mai este: de trecut, de tradiție, de tot ceea ce este mort și poate genera doar moarte. Aceștia au oroare de viață și de manifestările ei și se tem de tot ceea ce este nou. Nu au primit atenționarea lui Isus că El **”nu este Dumnezeul morților, ci a celor vii!”** (Mc 12,26), și venerează de fapt un Dumnezeu nu numai mort, dar chiar imbalsamat.

4b Și viața era lumina omului

O altă temă proprie a lui Ioan (25 de ori în In, 7 în Mt și Lc, 1 în Mc) este aceea a luminii.

Nu este o lumină care iluminează din exterior omul, o lumină concepută ca sursă de viață pentru om, ci o lumină care izvorăște în intimitatea omului: este viața omului care **”iluminează”**, sau strălucește. Lumina este iradiația vieții omului.

În Apocalipsă este descrisă ca o **”haină de lin pur strălucitoare”** care sunt **”operele drepte a sfinților”** (Ap 19,8-9). La imperativa cultură greacă care vedea cu pesimism viața, ca pe un fel de închisoare a sufletului, care abia după moarte ar fi fost în final eliberat; evanghelistul contrapune, încă o dată, viziunea optimistă a lui Dumnezeu față de umanitate.

Nu este anihilarea propriei existențe, mortificând și reprimând orice dorință și expresie de viață, ceea ce conduce la **”lumină”**, ci deplinul răspuns la dorința de plinătate a vieții, pe care o are orice persoană. Răspunsul la stimulii vitali, eliberarea tuturor acelor capacități și resurse care fac să înflorească viața, eliberează lumina ceea care iluminează propria existență.

De aceea în tot mesajul lui Isus, conținut în evangheliile și în restul NT, există mereu invitația de a **”vivifica”** propria existență (Rm 8,11) și niciodată a o mortifica. Dezordinea prezentă în om nu trebuie dominată cu reprimarea propriilor instincte, represiune care servește doar a masca dezordinea (fariseii ajunau și proiectau planuri de moarte, Mc 2,18; 3,6), ci vivificându-le, adică îndreptând și orientând instinctele omului spre un ideal pozitiv.

Singura dată în care în tot NT apare verbul **”mortificare”** (gr. *nekroo*: a omorâ) nu este pentru a sufoca impulsurile vitale, ci dimpotrivă pentru a extirpa acei factori de moarte care împiedică plinătatea vieții: **”mortificați așadar aceea parte din voi care aparține**

pământului: desfrânarea, impuritatea, pasiunile, dorințele rele și lăcomia nesătulă care este idolatrie ..." (Col 3,5).

Această prezentare a lui Ioan este exact contrariu la ceea ce se învăța pe atunci, adică că lumina trebuia să fie viața oamenilor.

Și prin "**lumină**" se înțelegea Legea care iluminează pașii omului:

Sal 119,105: "**lampă pentru pași mei este cuvântul tău, lumina asupra drumului meu ...**"

Înt 18,4: "**lumina incoruptibilă a legii ...**"

Sir 45,17: "**îi încredințez poruncile mele ... ca să lumineze Israel în legea sa ...**"

Cu Isus nu mai este legea – fie ea chiar divină – a ghida pașii omului, ci răspunsul la impulsurile vitale ale omului este cel care îl ghidează, purtându-l la realizarea acelei dorințe de plinătate a vieții care constituie ființa sa.

Aceasta îl va purta pe Isus la confruntarea cu cele mai înalte autorități religioase: în timp ce pentru el valoarea supremă spre care orienta toate energiile sale proprii – chiar în defavoarea legii – este binele omului; dimpotrivă pentru autorități va fi binele legii, chiar în defavoarea omului.

Pentru a înțelege enormitatea scandalului provocat de Isus, prin neobservarea legii dată de Dumnezeu și invitația de a nu o observa (cf Mc 2,23-28; 3,1-6), este necesar să reamintim valoarea absolută a legii în cultura religioasă a epocii: aceasta era obiectul de cult, nu numai din partea oamenilor, ci și din partea lui Dumnezeu însuși! Dacă Dumnezeu însuși observă legea, așa cum citim în Talmud, cine își poate permite să o încalce?: "**Primele trei ore (a zilei) sfântul, binecuvântat să fie, le consacră pentru Torah**" (Ab. Z. 3b).

Pentru Isus de fiecare dată când se crează un conflict între experiența omului și un adevăr teologic, acesta trebuie sacrificat. Dimpotrivă pentru instituția religioasă, învățătura sa este mereu mai validă decât experiența omului, care trebuie să își înduplece conștiința sa și să admită că ceea ce pentru el este o experiență de "bine", în realitate este un "rău", pentru așa s-a învățat mereu.

5a această lumină strălucește în întuneric

Lumina, strălucirea vieții, luminează în ceea ce este opusul său, întunericul, expresie și factor de moarte. Sub metafora întunericului, este reprezentat ceea ce împiedică omul să realizeze în el însuși proiectul creatorului care-l poartă la deplinătatea vieții. Evanghelistul identifică deschis întunericul cu conducătorii iudei. Sunt aceștia care vor tenta să-l asasineze pe Isus și astfel să stingă lumina (8,2) și speranța aprinsă în poporul său (In 11,50ss).

Datoria luminii este să strălucească, să lumineze. Lumina cu cât își mărește strălucirea sa elimină întunericul. Datoria grupului de creștini este comunicarea vieții, pentru a îndepărta progresiv până la eliminare, locurile de moarte.

Lumina nu "**luptă**" împotriva întunericului. Ci o disipează, o dizolvă.

9a era aceasta lumina adevărată

Se sublinează că această lumină care ajunge este cea adevărată, astfel evanghelistul insinuează că sunt și alte lumini false. Evanghelistul atenționează comunitatea de a nu se lăsa orbiți de falsele lumini, cele care par să conducă spre Dumnezeu, în timp ce reușesc doar să-i ardă pe cei care se aproprie de ea. Aluzia evidentă este la ceea ce revendica rolul luminii absolute: **legea**. Este aceasta care pretindea să se pună ca și ghid și izvor de viață a persoanelor.

Legea neputând transmite viață comunică numai moarte. Isus, realizând visul lui Dumnezeu, va fi asasinat de lege: **"noi avem o lege și după această lege trebuie să moară, pentru că s-a făcut fiul lui Dumnezeu"** (In 19,7).

9b aceea care ajungând la lume iluminează fiecare om

Oricât de dense ar fi întunericul, visul lui Dumnezeu a reușit mereu să ajungă umanitatea. Fiind intimă omului, dorința de plinătate a vieții, chiar dacă ascuns, sufocat, este mereu viu și așteaptă doar condițiile necesare de a se dezvolta.

10 Era în lume, și cu toate că lumea exista grație ei, lumea nu a recunoscut-o

Tema lipsei cunoașterii acțiunii lui Dumnezeu și a lui Isus este constantă în evanghelia lui Ioan:

"în mijlocul vostru stă unul pe care voi nu-l cunoașteți ... " (1,26)

"cel care m-a trimis nu-l cunoașteți ..." (7,28)

"voi nu știți nici de unde vin nici unde mă duc" (8,14)

"voi nu mă cunoașteți nici pe mine nici pe tatăl meu; dacă ma-ți cunoaște, a-ți cunoaște și pe tatăl meu" (8,19)

"ei nu cunosc pe cel care m-a trimis ..." (15,21)

Lipsa de cunoaștere a lui Dumnezeu care va determina tragedia poporului: ierarhia religioasă care pretindea să facă cunoscută voința lui Dumnezeu era prima a nu o cunoaște! Dar Dumnezeu ne avertizează – prin profeți – de acest pericol: **"piere poporul meu din lipsa de cunoaștere. Fiindcă tu refuzi cunoașterea, te voi refuza ca sacerdot al meu ..."** (Os 4,6).

11 Veni între ai săi, dar ai săi nu-l primise

Consecința lipsei de cunoaștere a lui Dumnezeu va fi refuzul visului/proiectului care deține în el viața. Și acest refuz va veni propriu de la cei care mai mult decât alții ar fi trebuit să-l primească: **"ai săi"**. În evanghelia lui Ioan verbul **"a primi"** (gr. *paralambano*) ca acțiune directă spre Isus este folosită de evanghelist numai aici și în momentul arestării (19,16): câți nu-l primesc ca cuvânt de viață îl primesc pentru a-l ucide. Este întunericul care tentează să sufoce lumina.

Cine nu primește visul lui Dumnezeu precipită în coșmarul întunericului.

Evangelistul este radical: sau primim această viață sau suntem de partea morții (cf Mt 12,30).

Autorul în schimb nu prezintă doar acuzarea lipsei de primire a lui Isus din partea poporului său, dar îi avertizează pe toți cei care cred, din toate timpurile de acest pericol: Dumnezeu se manifestă continuu de-a lungul istoriei, și umanitatea riscă mereu de a nu-l recunoaște și a nu-l primi.

Motivul refuzului este mereu același: Dumnezeu se prezintă de fiecare dată nu cum este descris și prevăzut de manualele de teologie scrise despre El, ci în forme noi și neprevăzute.

12a dar câți în schimb l-au primit

Refuzul nu a fost total. Primi care au înțeles și l-au primit pe Isus – după evanghelii – au fost ereticii și păgânii (cf Mc15,39). Paradoxal (dar nu prea mult) cu cât suntem mai departe de religie cu atât ne este mai ușor să-l recunoștem și să-l primim pe Domnul:

”Publicani și prostitutele vor intra înaintea voastră în împărăția lui Dumnezeu!” (Mt21,31).

Acele categorii de persoane pe care religia le consideră excluse de Dumnezeu pentru comportamentul lor religios (publicani) și moral (prostitutele) și din cauza cărora întârzie venirea Împărăției, propriu acestor persoane percep mai întâi chemarea la viață și răspund pozitiv la visul lui Dumnezeu. În schimb judecătorii lor, cei destinați sacralului, religioși, nu (Mt21,32).

Cu Isus, Dumnezeu nu mai trebuie căutat ci primit. Tema căutării lui Dumnezeu, fundamentală și importantă în VT, dispare în evanghelii și în NT.

Primirea care este condiționată de **”conversiune”**, de schimbarea profundă a mentalității privitoare la Dumnezeu. În timp ce căutarea - presupune a avea deja o idee sau imagine despre acest Dumnezeu, primirea - înseamnă disponibilitatea de a modifica această idee despre Dumnezeu pentru a o adapta la ceea ce vede în Isus.

În timp ce căutarea lui Dumnezeu este atât de inutilă și de abstractă pe cât de confuză este imaginea Dumnezeului pe care-l căutăm, un Dumnezeu pe care **”nimeni nu l-a văzut”** (In 1,18; 1 In 4,12); în schimb primirea lui Isus este imediată și concretă.

Căutarea lui Dumnezeu te face să te izolezi de lume și să cazi în străine și sterile misticisme (Col 2,18; 1 Tim 4,7), dar primirea lui Isus îndeapătă omul în social cu o acțiune pozitivă și eficace în favoarea umanității.

12b îi face capabili să devină fii a lui Dumnezeu

Ajungând la culme, prologul ilustrează visul lui Dumnezeu asupra umanității: să comunice însuși condiția sa divină oamenilor pentru a-i face ca El! Condiția omului față de Dumnezeu nu este aceea a servului față de Domnul său, ci aceea a unui fiu față de Tată.

”Fiu” – în cultura ebraică – este cel care se aseamănă cu tatăl în comportament. De aceea **”fii”** nu se naște, ci se devine, făcând proprii valorile transmise de tatăl și transformând în alegeri concrete făcute în viață. De aceea, dacă este adevărat că Dumnezeu

este Tată pentru toți oameni, este deasemenea adevărat că nu toți oamenii sunt fiii săi, pentru că visul lui Dumnezeu este o propunere și nu o impunere, iar ca atare se poate accepta sau deasemenea refuza această propunere.

Acceptarea lui Isus ca model de viață, adeziunea constantă la El și transformarea mesajului său în normă de comportament, conduce omul la deplină sa maturizare, permițându-i să devină fiu a lui Dumnezeu. Este fiu a lui Dumnezeu cel care – în deplină sintonie cu Isus – împlinește operele Tatălui Său. Și opera Tatălui este comunicarea continuă a vieții, o ofertă continuă de iubire gratuită și incondiționată care se traduce în experiențe de iertare, îndurare, generozitate, adevăr; și extinse la fiecare om, independent de meritele sale sau de comportamentul său religios și moral (cf Lc 6,35).

Acceptarea acestui flux continuu de iubire, produce la rândul său în om o capacitate de iubire generoasă și incondiționată, așa precum el se simte iubit.

Această dinamică vitală va realiza în om proiectul creator, purtându-l spre o creștere de fiecare dată tot mai mare în procesul său de a se asemena cu Tatăl. Alimentându-se din aceeași viață care îi provine de la Tatăl, fiul lui Dumnezeu trăiește o condiție de viață care este deja una **"definitivă"**.

O viață care este numită **"eternă"** nu numai pentru durata indefinită, ci pentru **"calitatea"** sa.

Fiind aceeași viață a lui Dumnezeu, durata sa fără sfârșit este consecința calității sale indistructibilă. Viața definitivă care nu trebuie imaginată ca pe un premiu care se primește după moarte, ci ca pe o calitate prezentă de viață, capabilă să depășească moartea însăși:

"oricine trăiește și aderă la mine, nu va muri niciodată" (In 11,26)

"cine practică mesajul meu nu va ști niciodată ce este moartea" (In 8,51).

Dar – avem și o altă parte a medaliei – individul care centrat asupra lui însuși, subordina totuși și toate propriului său interes și refuză orice propunere de viață prin opțiuni sintematică de alegeri care conțin germeni de moarte (precum: ura, egoismul, minciuna ...) împiedică dezvoltarea vieții, producând doar moarte și devine el însuși "fiu al diavolului".

"Cine a devenit fiu a lui Dumnezeu nu mai trăiește în păcat, pentru că a primit viața lui Dumnezeu. Nu poate continua să păcătuiească, pentru că a devenit fiul lui Dumnezeu. Astfel se disting fiii lui Dumnezeu de fiii diavolului: dacă unul nu face voință lui Dumnezeu și nu iubește pe fratele său, demonstrează că nu aparține lui Dumnezeu" (1 In 3,9-10).

Este fiu al diavolului cel care, în sintonie cu tatăl său, face dorințele dușmanului vieții. Opera satanei **"mincinos și tatăl minciunii"** este propunerea continuă a unui înșelăciuni, care cauzează moartea, prezentând ca cea mai mare expresie de realizare în viață pe ceea ce în schimb mutilează și diminuează omul, conducându-l să accepte ca valori, acele care se vor revela ca capcane mortale, într-o continuă ofertă de multiple alegeri negative, care tind să alimenteze un egoism insașiabil, care se alimentează distrugând totul și pe toți, în afară de el însuși.

Acumularea de alegeri negative sfârșește prin sufocarea acelor licăriri reziduale de viață care încă mai pot să existe în individ, și sfârșește în a se găsi într-o condiție de moarte care este definitivă. Moartea biologică va găsi un corp golit de orice energie vitală. Va fi distrugerea totală a persoanei. Omul care se închide iubirii și limitează vitalitatea sa până la distrugere și se autoexclde vieții eterne. Este falimentul visului lui Dumnezeu: persona nu s-a născut (în viața divină) și nu va mai avea posibilitatea de a exista. La moartea biologică se va adăuga moartea persoanei, adică a "**doua moarte**" de care scrie Apocalipsa (Ap 2,11; 20,6.16;21,8).

Dar pentru cei care primesc și fac proprie visul "**asupra lor nu are putere a doua moarte, ci vor fi preoții lui Dumnezeu și a lui Cristos**" (Ap 20,6).

Ioan sublinează foarte bine tensiunea care există între "**filiața divină**" și "**filiața diabolică**", prezentând în antiteză tipologia Isus și Iuda.

Isus condivide tot ceea ce este și ceea ce are, transformând existența sa într-un dar a lui Dumnezeu pentru toți. El oferă propria viață ca "**pâine și vin**", alimente care există doar pentru a fi mâncate și băute, pentru că numai așa pot să comunice viață și bucurie omului. Oferind viața sa pentru alții alimentează viața în alți și în el însuși: "**Eu ofer viața mea pentru ca apoi să o regăsesc**" (In 10,17).

Iuda dinpotrivă, este "**hoț**", și face acest proces în sens invers. Ceea ce aparține tuturor trece să fie proprietatea sa exclusivă: "**... era hoț și, cum ținea punga de bani, lua ceea ce se pune înăuntru ...**" (In 12,6). În loc să alimenteze pe alți, Iuda se alimenta de alți cauzând moarte pentru alți și pentru el: "**hoțul nu vine decât să fure, și să ucidă**" (In10,10), "**precum tatăl său este asasin de la început**" (In 8,44).

A fi "**fiu**" ca atare nu este o condiție statică, dată o dată pentru totdeauna, ci dinamică, care se dezvoltă cu o activitate care se aseamănă tot mai mult cu cea a lui Dumnezeu însuși. Nu este suficient a fi botezat pentru a fi "**fiu a lui Dumnezeu**". Este necesar ca botezul să nu fie considerat ca amintirea unui sacrament primit cândva în timp, ci să se actualizeze în fiecare zi printr-o obligație de fidelitate la o calitate de viață, care să fie capabilă să depășească răul cauzat de setea de bani, dorința de prestigiu și căutarea puterii. A fi cu adevărat "**fiu a lui Dumnezeu**" înseamnă a traduce în comportamente de viață "**promisiunile botezimale**", pentru a colabora cu Isus la construirea împărăției lui Dumnezeu, renunțând voluntar la cele trei false valori ale bogăției, ambiției și puterii, care promit să fie posedate de om, dar care în realitate îl posedă.

14a așa cuvântul (visul/proiectul) se făcu carne

Evangelistul evită temenul care ar fi sunat mai bine de "**om**", pentru că carne (gr. *sarx*) înseamnă deplina umanitate legată de pământ (3,6; 6,63). Visul pe care Dumnezeu îl avea asupra umanității, încă înainte de creație (1,1), s-a realizat într-o existență umană, și plinătatea vieții strălucește într-un om, vizibil, accesibil, palpabil (cf 1 In 1,1-13). Pentru prima oară ia formă tangibilă visul lui Dumnezeu, scopul creației sale: un om care are condiția sa divină.

14b și a locuit între noi

Verbul ales de evanghelist (gr. *skenoo*) "a instala cortul" derivă din termenul gr. *skene* "cort". Evanghelistul a folosit acest termen în loc de cel mai apropiat "a locui" (gr. *oikeo*) pentru a se relege de tema prezenței lui Dumnezeu în "cortul întâlnirii" precum este prezentat în cartea Exodului: "Moise la fiecare oprire lua cortul (gr. *skenen*) și o instala în afara taberei, la o anumită distanță de tabără, și l-a numit cortul întâlnirii; pentru că în acest cort a întâlnirii, pus în afara taberei, să meargă oricine dorea să se consulte cu Yahve ... Când Moise ieșea, intra în cort, cobora o coloană de nori și rămânea la intrarea în cort. Atunci Domnul vorbea cu Moise ... Așa Yahve vorbea cu Moise față în față, cum un om vorbește cu un altul" (Es 33,7.9.11). Cortul lui Dumnezeu, locul în care locuia în mijlocul oamenilor, este acum un om. Isus, adevăratul sactuar de unde se iradiază viața lui Dumnezeu, face inutilă și ineficace orice alt templu sau orice alt spațiu sacru. Așa cum mai apoi Ioan va expune în cap. 4 întâlnirea lui Isus cu femeia Samariteană, este sfârșită funcția templului: "se aproprie ora în care nu veți da cult Tatălui nici pe acest munte și nici în Ierusalim ..." (4,21); "Iată locuința lui Dumnezeu cu oamenii! El va locui cu ei și ei vor fi poporul său și El va fi Dumnezeu cu ei" (Ap 21,3).

"Nu am văzut nici un templu în ea pentru că Domnul Dumnezeu atotputernic, și mielul sunt templul său" (Ap 21,22).

Pentru a aduce cult lui Dumnezeu nu mai este nevoie de un loc privilegiat. A da cult lui Dumnezeu înseamnă a prolunga forța de iubire pe care El însuși este și o comunică. Un cult care în loc să ia ceva din viața omului o potențiază, făcând-o de fiecare dată tot mai asemănătoare cu cea a Tatălui.

14c și am văzut gloria sa

Viziunea "gloriei" lui Dumnezeu, manifestațiunea tangibilă a prezenței sale (Es 40,34-48) nu mai este legată de un loc material (*Templul*), nici condiționată și filtrată de particulare ceremonii (*Liturghii*) și persoane (*Sacerdoțiu*) ci strălucește în Isus.

A dispărut distanța dintre Dumnezeu și om.

Pentru a cunoaște pe Dumnezeu nu este necesar să mergem în locuri particulare, ci să intrăm în sfera iubirii, accesibilă tuturor "unde doi sau mai mulți se reunesc în numele meu" (Mt 18,19), ceea ce se opune Talmudului care condiționa această prezență - Legii: "... când două persoane stau împreună și între ei este cuvântul Legii, Torah, la shekina (gloria) însăși stă între ei" (P.Ab. 3,3).

Isus va manifesta gloria sa în episodul nunții din Cana (In 2), unde vechia alianță (testament) bazat pe observarea legii (apa) va fi schimbată cu cea nouă fondată pe practica iubirii (vinul). Gloria se manifestă în anunțarea unei noi relații dintre Dumnezeu și om care nu mai bazează pe ascultare legii ci pe asemănarea în iubirea Sa.

Prin Isus nu numai că se poate "vedea" gloria lui Dumnezeu, dar aceasta este comunicată celor care cred și sunt astfel puși în intimitatea divină, realizând unitatea dintre creștini și Isus și dintre aceștia și Tatăl: "... și gloria pe care Tu mi-ai dat-o eu le-o dau lor pentru ca să fie una precum noi suntem una ..." (17,22).

Comunitatea de creștini este noul santuar de unde se iradiază prezența lui Dumnezeu, care se traduce în opere de iubire față de oameni.

14d glorie pe care fiul unic o primește de la tatăl său

Prin "**Fiu unic**" sau "**întâi născut**" se înțelege – în cultura epocii – moștenitorul (cf Mt 23,37, gr. *agapetos*, Gen 22,2.12.16), cel care primește tot ceea ce are tatăl.

Gloria care strălucește în Isus este aceeași pe care o are Tatăl. Prezența lui Isus manifestă pe cea a Tatălui. Iată de ce în fața cererii lui Filip "**aratăni-l pe Tatăl și ne ajunge**" (14,8), Isus va răspunde: "**de atâta timp sunt cu voi și tu nu mă cunoști, Filipe! Cine m-a văzut pe mine l-a văzut pe Tatăl. Cum poți spune: aratăni-l pe Tatăl? Nu crezi că eu sunt în Tatăl și Tatăl este în mine?**" (In 14,9-10). Filip – încă legat de mentalitatea religioasă tradițională – încearcă să separe Dumnezeu de om. Nu a înțeles încă amplitudinea visului lui Dumnezeu, nici puterea creativă a iubirii Sale. Nu concepe că în om poate să fie prezent și să se manifeste acel Dumnezeu pe care religia îl coloca departe și inaccesibil. Singura probă pe care Isus o oferă a acestei comuniuni cu Tatăl, nu consistă în argumentații teologice, nici în citații scripturistice, ci în acțiunea sau comportamentul său.

Proba prezenței Tatălui în Isus, precum în orice om, nu sunt atestate de ortodoxia teologică, ci de operele care realizează fără încetare activitatea creatoare a lui Dumnezeu, prin gesturi concrete care comunică viață și crează situații ambientale care favorizează iubirea: "**Tatăl care este în mine realizează operele sale. Credeți-mă: eu sunt în Tatăl și Tatăl este în mine; cel puțin, credeți pentru însăși opere mele**" (In 14,10-11).

14e plinătatea iubirii fidele

gr. *plares charis kai aletheia*, literar: plin de iubire și adevăr.

Termenul grec *charis* înseamnă o iubire generoasă care se traduce în dar. Un alt termen folosit de evanghelist este greul *aletheia*, traduce din ebraică *emet*, care înseamnă ferm, real. Cu acesta evanghelistul subliniază calitatea care face o iubire adevărată: fidelitatea.

Am putea traduce expresia cu "**plinătatea iubirii fidele**", care este caracteristică lui Dumnezeu. O iubire fidelă care nu se lasă condiționată de răspunsurile oamenilor.

Ioan se reface la manifestarea divină din Sinai cu revelația asupra a cine este Yahve (Es34,6):

"Yahve, Yahve, Dumnezeu îndurător și milostiv ..." (Ebr. Rab chesed emet).

Plinătatea lui Isus este însăși plinătatea iubirii Tatălui.

Afirmația că plinătatea lui Isus și a Tatălui este o "**plinătatea a iubirii fidele**" pregătește definiția teologică "**Dumnezeu este iubire**" (1 In 4,8).

Dumnezeu este iubire e orice manifestarea de-a sa față de om nu poate fi decât o comunicare a iubirii, o iubire care nu naște din nevoile omului, dar o anticipează (Rm 5,8; 1 In 4,10).

O iubire gratuită, incondiționată care anticipează însăși creatura și îi este cauza. O iubire care serealizează în dăruirea de sine însuși pentru a comunica bogăția sa.

Fidelitatea iubirii care-l împinge pe mire să mai caute încă mireasa adulteră oferindu-i o iubire de o calitate neîntâlnită. "**Dacă tu ai cunoaște darul lui Dumnezeu!**" (4,10) va spune Isus femeii Samaritence care nu reprezintă atât o femeie neliniștită ci este figura poporului din Samaria care pe lângă Yahve mai adora încă alte cinci divinități (2 Re 17,29-33).

Fidelitatea iubirii care-l împinge pe Isus să se ofere chiar și discipolului trădător (13,26 ss). În ultima cină, Isus îl apară pe Iuda de investigațiile inchizitorii ale altora cu un gest care vrea să fie expresia iubirii preferențiale. A oferi unui comensal o bucată de pâine înmuiată în sos era un semn de respect: oferind această bucată lui Iuda, Isus nu numai că nu-l demască, dar cu un gest de iubire îl protejează de ceilalți. Isus cu taie nici măcar cu cel care stătea să-l trădeze și va fi instrumentul morții sale: El nu a venit să judece, ci să salveze, să dea viață și nu să distrugă (In 12,47). Urii mortale ale lui Iuda Isus răspunde oferindu-i cu pâinea iubirea sa vitală (In 13,26). Tot așa și pentru alte personaje ale evangheliei pe care Isus încearcă să le recâștige cu forța iubirii sale, de la Petru la Toma, până la însuși ucigașii săi la care oferă – prin iertare – o iubire pe care ura nu a fost capabilă să o învingă. Lumina iubirii Sale pe cruce strălucește mai mult ca niciodată între întunericul urii. Isus încarnază o iubire fidelă care nu condamnă oamenii, dar încearcă mereu să comunice viață: **"Tată, iartă-i, pentru că nu știu ceea ce fac"** (Lc 23,34).

16 Proba este că din plinătatea sa noi toți am primit o iubire care corespunde iubirii sale

gr. kai charin anti charitos. "Anti" vrea să exprime momentele de iubire care se succed, într-o manieră crescândă fără sfârșit și fără nici o limită în afară de aceea pusă de om.

Singura probă pe care o poartă comunitatea creștină a acestei experiențe de iubire primită este un răspuns de iubire. Răspunsul omului atrage răspunsul Tatălui. Celui care produce iubire, Tatăl îi comunică o capacitate și mai mare de iubire (Mt 13,12) prin eliminarea progresivă a acelor aspecte care împiedică eliberarea întregii capacități de iubire pe care omul o are. Este acțiunea viticultorului care curăță ramurile permițând acestora să producă mereu mai mult rod (In 15,2).

Cu cât este mai mare răspunsul omului la iubirea altora cu atât mai mare va fi efuziunea Spiritului **"fără măsură"** (In 3,34), acțiune dinamică care permite omului să ajungă plinătatea vieții realizând visul lui Dumnezeu asupra umanității.

Evanghelistul sublinează că această experiență de iubire a ajuns la întreagă comunitate ("noi toți" gr. *emeis pantes*). Esperiența și participarea iubirii-viață este specifică creștinului: **"noi toți"**.

Transmiterea mesajului lui Isus nu trebuie făcută prin anunțuri doctrinale ci prin transmiterea percepțiilor vitale care comunică viață.

În timp ce formulările teologice sunt inevitabil neadeguate fiind exprimate cu un limbaj și o cultură destinat schimbării în timp, gesturile care comunică viață sunt înțelese universal și în orice epocă.

Din acest motiv mandatul final a lui Isus dat discipolilor săi nu este atât cel de a anunța o noutate teologică, ci practicarea și transmiterea unei calități de iubire pe care omul înainte nu a cunoscut niciodată: **"a face discipoli în toate națiunile, imergându-le în numele Tatălui și al Fiului și a Spiritului Sfânt și învățând tot ceea ce v-am comandat ..."** (Mt 28,19-20).

Isus nu îi instituie pe ai săi în anunțarea unui mesaj, ci în practicarea acestuia. Nu-i trimite să învețe o doctrină ci să o practice. Este aceasta condiția care asigură prezența Sa: **"și iată: Eu sunt cu voi în toate zilele ..."** (Mt 18,20).

Iubirea care comunică viața trebuie să precedă comunicarea mesajului și nu invers. Isus instituie pe discipoli săi de a "**practica și învăța**" mesajul Său (Mt 5,19). Prima trebuie transmis percepțiile vitale și apoi – o dată ce acestea au ajuns la efectul lor – se comunică mesajul.

17 Pentru că Legea a fost dată prin Moise, dar iubirea fidelă a existat prin Isus Mesia

Evangelistul sublinează că Moise a fost un simplu mediator între Dumnezeu și popor. Lui Moise legea este "**dată**", nu este el autorul, ci un simplu traseretitor (Dt 9,11; 10,4).

Pentru Isus rolul este diferit. "**Iubirea fidelă**" a existat prin el însuși, așa cum "**prin El totul a început să existe**" (1,3; 1,10).

Este iubirea care crează și comunică viața. Legea nu o poate face pentru că în timp ce iubirea este o realitate interioară omului, legea va fi mereu un cod de comportament extern.

18 Dumnezeu nimeni nu l-a văzut; unicul Dumnezeu, cel care este în intimitatea Tatălui, acesta ne-a fost revelat

Unicul (gr. **monogenes**, lit. de un *unic/monos genere/genos*), care nu înseamnă "**singurul generat**". La *Vetus Latinus* traducea corect cu "**unicus**" în loc de singur. *Monogenes* este folosit de evangelist pentru a indica unicitatea lui Isus așa cum evreiescul *Yachid* "**unicul prețios**" este folosit în Gen 22,2.12.16 pentru Isac fiul lui Avram, (cf *monogenes* folosit pentru Isac în Ev 11,17). Isac nu a fost singurul fiu a lui Avram (cf Ismael, Gen 16), ci "**alesul**", preferatul, adică cel mai important.

Evangelistul contrazice ceea ce însăși scriptura aferma. Nimeni – scrie Ioan – nu a văzut pe Dumnezeu. Dar în Biblie se găsește clar pasaje în care multe personaje l-au văzut: Moise cu Aron, Nabad, Abiu și șaptezeci de bătrâni în momentul concluderii alianței pe Sinai: "**ei l-au văzut pe Dumnezeul lui Israel ... Și cu toate aceste au mâncat și au băut**" (Ex 24,10-11; 33,11; Nm 12,6-8; Dt 34,10). Cu afirmația sa, evangelistul vrea să relativizeze importanță acestor afirmații: nimeni nu l-a văzut niciodată pe Dumnezeu. De aceea toate descrierile care au avut loc sunt toate parțiale, limitate și uneori false. Excluzând unele persoane, de fapt evangelistul îl exclude chiar și pe Moise.

Apare în Prolog pentru prima oară definirea lui Dumnezeu ca și "**Tată**". Pentru a înțelege bine această importantă afirmație este necesar să cunoaștem semnificația paternității în cultura epocii. În concepirea fiilor este tatăl care are rolul principal și determinat. Este din sămânța sa, depusă în corpul femeii, că se naște fiul. Rolul femeii este acela a unei simple imbubării; ea nu transmitea nimic fiului care primește viața direct de la tatăl.

Afirmând că Dumnezeu este Tată, evangelistul dorește să spună că numai de la El primit viață. Dumnezeu este numit tată pentru că este cel care printr-o iubire perpetuă comunică viață.

Numai Isus, unicul, prin experiența sa personală și intimă poate face cunoscut cine este Dumnezeu. Fraza: "**El ne-a fost revelat (explicat)**" face legătura dintre prologul care se termină și prezentarea evanghelică care urmează.

Evangelistul invită cititorul să fie atent față de persoana lui Isus care din acum înainte va începe să fie prezentat, pentru că numai în **El - unica revelație a Tatălui** - se poate cunoaște adevărata față a lui Dumnezeu.

De aceea este necesar să uităm ceea ce știam despre Dumnezeu pentru a învăța de la Isus.

Este importantă afirmația lui Ioan. Nu trebuie să plecăm de la o idee preconcepțată de Dumnezeu pentru ca apoi să concludem că Isus este exact ca El.

Orice idee de Dumnezeu care nu poate fi verificată în ceea ce Isus a spus sau a făcut este eliminată. Această operație făcută în mod magistral de Paul în scrisoarea către Romani, unde verifică și rectifică imaginea lui Dumnezeu cu ceea ce a cunoscut de la Isus, iar imaginii unui Dumnezeu care acuză pe oameni contrapune un Dumnezeu care justifică și iartă (Rm 8,31-39).

Numai așa putem evita devierile posibile în realizarea visului lui Dumnezeu și orice om va înțelege și experimenta că: condiția divină la care Tatăl ne cheamă nu se folosește pentru a domina ci pentru a servi, nu ne ridică deasupra altora dar ajută să ridice pe alții.

15/03/2014 Roma - PMD